

**Міністерство освіти і науки України
ВСП «Чернівецький фаховий коледж Львівського
національного університету природокористування»**

**Програма
співбесіди з історії України
для вступників на основі базової
середньої освіти (9 кл.)**

Розробники програми: **Небельський В.В.**, викладач історії України, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії», педагогічне звання «викладач-методист».

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії соціально-гуманітарних дисциплін.

Протокол від 08 травня 2026 року № 9

Голова циклової комісії

Гади́на ПЛЮ́ТА

Програма співбесіди з історії України розроблена на основі чинної програми з історії України для закладів загальної середньої освіти (рівень стандарту), затверджених Міністерством освіти і науки України. Співбесіда передбачає перевірку знань вступників з базових предметних умінь та навичок. Оскільки обсяг вимог до знань та вмінь вступників відповідає навчальним програмам для базової середньої освіти, тому готуватись до вступних випробувань можна за шкільними підручниками чи довідниками з історії України.

Програма містить перелік тем за відповідними розділами, основні вимоги до знань і вмінь вступників та критерії оцінювання підготовленості вступників.

№	Розділ програми	Зміст програми
1	Вступ	Предмет історії України. Її періодизація. Джерела.
2	Стародавня історія України	Поява і розселення людей на території України. Кам'яний вік. Палеоліт. Мезоліт. Неоліт. Форми суспільної організації у кам'яному віці. Енеоліт. Трипільська культура (етнічна приналежність; поселення; господарство; релігія та культура). Бронзовий вік. Племена раннього залізного віку на території України: киммерійці, скіфи, сармати (суспільний устрій, релігія, господарство, військова справа). Античні міста-держави на території України (причини грецької колонізації, господарство; політичний устрій; культура і релігія; найбільші міста). Боспорське царство. Велике переселення народів. Давні слов'яни (походження; господарство; розселення). Східні слов'яни. Племена східних слов'ян (заняття, вірування, побут та звичаї).
3	Русь – Україна (Київська держава)	Розселення східнослов'янських племінних союзів (поляни, сіверяни, уличі, тиверці, хорвати (білі хорвати), волиняни (дуліби, бужани), древляни). Назва «Русь». Руська земля. Утворення Русі-України (Київської держави). Внутрішньо-та зовнішньополітична діяльність перших київських князів (Олега, Ігоря, Ольги, Святослава) Державотворення кінця X -середини XI ст. (Володимир Великий, Ярослав Мудрий). Запровадження християнства як державної релігії. «Руська правда». Правління наступників Ярослава Мудрого. Русь Україна (Київська держава) в першій третині XII ст. Боротьба з половецькою загрозою. Роздробленість Русі-України (Київської держави). Суспільно-політичне та господарське життя. Культура й духовність.
4	Королівство Руське (Галицько-Волинська держава). Монгольська навала.	Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Правління князя Романа Мстиславовича. Князювання Данила Галицького. Доля Галицько-Волинського князівства після смерті Данила Романовича. Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Похід Батия на Київ. Наслідки золотоординського ярма для українських земель. Суспільно-політичне та господарське життя. Культура й духовність.
5	Руські удільні князівства у складі іноземних держав у другій половині XIV – першій половині XVI ст. Кримське	Боротьба Польщі, Угорщини та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Вхід українських земель до складу Литовської держави. Розгром татар на річці Сині Води. Кревська унія. Політичне становище українських земель після унії. Правління князя Вітовта. Городельська унія. Князювання Свидригайла Ольгердовича. Відновлення та остаточна ліквідація Київського та Волинського удільних князівств. Утворення Кримського ханства та його перехід у васальну залежність від

	ханство.	Туреччини. Виникнення українського козацтва. Включення Закарпаття до складу Угорщини. Буковини до складу Молдавського князівства. Московсько-литовські війни. Господарське життя України. Розвиток ремесел та торгівлі. Магдебурзьке право. Соціальний устрій. Литовські статuti. Антифеодальний рух. Розвиток культури та освіти.
6	Українські землі в складі Речі Посполитої у другій половині XVI ст.	Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорозької Січі. Д. Вишневецький. Реєстрове козацтво. Козацькі повстання 90-х років XVI ст. Братський рух. Утворення УГКЦ. Культура й духовність.
7	Українські землі в складі Речі Посполитої в першій половині XVII ст.	Зміни в соціально-економічному житті. Морські походи козаків. Участь українського козацтва в Хотинській війні. П. Конашевич-Сагайдачний. Козацькі повстання 1620-1630-хрр. «Ординація Війська Запорозького...». Відновлення вищої православної церковної ієрархії 1620 р. Петро Могила. Розвиток освіти та культури. Острозька академія. Києво-Могилянський колегіум. Друкарство (Швайпольт Фіоль, Франциск Скорина, Іван Федоров).
8	Національно-визвольна війна українського народу середина XVII ст.	Причини, характер та рушійні сили національно-визвольної війни українського народу. Її періодизація. Воєнні дії 1648-1649 рр. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення Української козацької держави –Війська Запорозького. Зборівський мирний договір. Воєнно-політичні події 1650-1653 рр. Білоцерківський договір. Українсько-московські відносини. Переяславська рада. Березневі статті та їх значення. Завершення війни. Діяльність Богдана Хмельницького.
9	Козацька Україна наприкінці 50-80-хрр. XX ст.	Становище Української держави після смерті Богдана Хмельницького. Гетьманування І.Виговського. Умови Гадяцького договору. Московсько-українська війна 1658-1659 рр. та її наслідки. Гетьманування Юрія Хмельницького. Початок поділу України. Період «Руїни» та його наслідки. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Умови та значення для України Бахчисарайського мирного договору та «Вічного миру». Роль і місце Запорозької Січі під час національно-визвольної війни та Руїни. Іван Сірко. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Слобідська Україна.
10	Українські землі наприкінці XVII –першій половині XVIII ст.	Гетьманування І. Мазепи. Коломацькі статті. Відродження козацького устрою на Правобережній Україні. Причини, перебіг та наслідки національно-визвольного повстання на Правобережжі у 1700-1704 рр. Семен Палій. Північна війна та роль українських полків в ній. Повстання І. Мазепи. Переговори Мазепи зі шведською стороною і перехід на бік Швеції. Воєнно-політичні акції Петра I проти українців. Полтавська битва та її наслідки для України. Конституція П. Орлика та її історичне значення. Гетьманування І. Скоропадського. Решетилівські статті. Обмеження автономії Гетьманщини. Перша Малоросійська колегія. Гетьманування П. Полуботка. Гетьманування Д. Апостола. Правління гетьманського уряду
11	Українські землі у другій половині XVIII ст.	Гетьманування К. Розумовського. Остаточна ліквідація гетьманства. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Ліквідація Запорозької Січі. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Заселення Південної України. Гайдамацький та опришківський рухи. Коліївщина. Зміни в політичному становищі Правобережної України після поділів Речі Посполитої. Приєднання Кримського ханства до Росії.

		Історичні умови та особливості розвитку культури України. Стан освіти та книгодрукування. Наука. Розвиток літератури: Л. Баранович, І. Гізель, літописи Г. Граб'янки та С. Величка, «Літопис самовидця». Архітектура, графіка та малярство. Видатні українські композитори: А. Ведель, Д. Бортнянський, М.Березовський
12	Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII –у першій половині XIX ст.	Адміністративно-територіальний устрій українських земель. Промисловий переворот та зародження ринкової економіки. Військові поселення. Україна у вітчизняній війні 1812 р. Національне відродження в Україні. Декабристський рух в Україні. Південне товариство «Руська правда» П. Пестеля. Розвиток національного руху. Кирило-Мефодіївське братство. Т.Г. Шевченко. Російські та польські суспільні рухи. Антифеодальний рух на українських землях. Виступи під проводом Устима Кармелюка. Київська козаччина
13	Українські землі у складі австрійської імперії наприкінці XVIII –у першій половині XIX ст. Культура України кінця XVIII –першої половини XIX ст.	Включення західноукраїнських земель до Австрійської імперії. Адміністративно-територіальний поділ. Реформи Марії Терезії та Йосифа II. Національне та соціальне становище українців в Східній Галичині, Закарпатті та Північній Буковині. Соціально-економічний розвиток Західної України. Антифеодальна боротьба на західноукраїнських землях. Повстання під проводом Л. Кобилиці. «Холерні бунти» в Закарпатті. Початок національного відродження в Західній Україні. «Руська трійця». Революція 1848 –1849 рр. на західноукраїнських землях. Діяльність Головної руської ради. Національно-визвольний рух 1848 р. у Галичині. Розвиток освіти, науки. Література. Культурно-освітній рух. «Історія Русів». Галицько-руська матиця. Собор руських вчених. Архітектура. Образотворче мистецтво. Театр. Музика.
14	Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.,	Селянська реформа 1861 р.: мета, зміст, та наслідки. Реформи 1860-1870-х рр. Політика російського царизму щодо України. Соціально-економічний розвиток Наддніпрянської України: сільське господарство, промисловість, торгівля, фінанси. Соціальні зміни в Україні. Суспільно-політичне життя в Україні. Валуєвський циркуляр (1863 р.). Емський указ (1876 р.). Російський визвольний рух в Україні. Польський визвольний рух в Україні. Хлопомани. Український визвольний рух. Діяльність громад. М. Драгоманов. Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства». Діяльність народників в Україні. Діяльність «тарасівців».
15	Українські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у другій половині XIX ст.	Адміністративні зміни в Австрійській імперії (1867р.). Західноукраїнські землі в Австро-Угорській імперії. Національна політика австрійського уряду щодо українських земель. Соціально-економічний розвиток Галичини, Буковини та Закарпаття. Розвиток кооперативного руху. Трудова еміграція. Суспільно-політичні рухи в Західній Україні. Народовці (українофіли). Радикали. Москвофіли. Утворення політичних партій. Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта».
16	Українські землі у складі Російської імперії і Австро-Угорщини у 1900-1914рр.	Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Земельна реформа Петра Столипіна та її вплив на Україну. Консолідація української нації.. Створення політичних партій Наддніпрянщини.. Самостійницька і автономістські течії в національному русі.. Події революції 1905-1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Діяльність «Просвіти». Посилення російського імперського наступу на Україну в 1907—1914 рр. Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив УГКЦ на формування національної свідомості населення західноукраїнських земель.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ І УМІНЬ ВСТУПНИКІВ

Вступник повинен знати:

- знання дат, хронологічних меж, періодів найбільш важливих історичних подій і процесів;
- знання фактів, місця, обставин, учасників, результатів подій;
- співвіднесення одиничних фактів і типових загальних явищ;
- визначення характерних суттєвих рис історичних явищ і подій;
- знання історичних понять термінів, їх визначень;
- розкриття причинно-наслідкових зв'язків між подіями.

Вступник повинен вміти:

- порівнювати, аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб;
- оцінювати події та діяльність людей в історичному процесі з позиції загальнолюдських цінностей;
- зіставляти історичні події, процеси з періодами (епохами);
- розрізняти тенденційно подану інформацію;
- орієнтуватись у науковій періодизації історії України;
- аргументовано на основі історичних фактів відстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему.

Критерії оцінювання знань абітурієнтів з історії України

Бал	Характеристика відповіді абітурієнта
10	Вступник володіє глибокими знаннями, може вільно та аргументовано висловлювати власні судження, співвідносити історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії. Відповідь зв'язна, логічно послідовна.
9	Абітурієнт узагальнює окремі факти та формулює висновки, обґрунтовує їх конкретними фактами; дає порівняльну характеристику історичних явищ, особистостей, володіє історичною термінологією.
8	Вступник володіє змістом питання і використовує знання за аналогією, аналізує описані історичні факти, порівнює однорідні історичні явища, визначає причинно-наслідкові зв'язки між ними, допускаються незначні помилки.
7	Абітурієнт послідовно й логічно відтворює зміст питання (70%), характеризує події (причини, наслідки, значення), аналізує історичні постаті, але трапляються незначні порушення послідовності викладу матеріалу.
6	Вступник відтворює фактичний матеріал питання, установлює послідовність подій, аналізує історичні постаті. Відповідь складає 60% змісту запитання.

5	Абітурієнт відтворює основний зміст питання, визначає окремі ознаки історичних понять, допускає помилки в аналізі історичних фактів. Відповідь складає 50-55% змісту запитання.
4	Вступник репродуктивно відтворює невелику частину історичного матеріалу, пояснюючи історичні терміни, не вміє глибоко й переконливо обґрунтувати свої думки, відчуває труднощі під час добору історичних фактів.
3	Абітурієнт двома-трьома простими реченнями розповідає про історичну подію чи постать, за обсягом відповідь на питання складає 30-35% змісту запитання.
2	Вступник одним коротким реченням розповідає про історичну подію, постать; виявляє незнання значної частини матеріалу, має загальне уявлення про лічбу часу в історії.
1	Абітурієнт називає одну подію, дату; виявляє незнання значної частини матеріалу, не володіє історичною термінологією.